

Μπορεί ο νέος Πετούσης ν' είναι τρελλός και να μην είναι; μπορεί ν' έχουμε δικιοί πρώτοι και να μην έχουμε κι άδικοι οι δεύτεροι. Άλλά ποιά ανάγκη να βγούν τα οικογενειακά αυτά άπλυτα στον τύπο και να βλέπει ο κόσμος με φρίκη όχι πιά συγγενήδες, μα Κανίβαλους κοιτάζοντας να φάνε έναν άνθρωπο;

Αν ο τύπος μας βρισκότανε κάπως άψηλότερα κι αν η κοινωνία μας εΐτανε λίγο αυστηρότερη, η Πετουσιάδα αυτή δε θαρχότανε να μας χαλάσει τα νεύρα και το στομάχι.

ΣΤΟ «ΝΕΟ ΑΣΤΥ»

της περασμένης Τετράδης (σελ. 1 στηλ. 6) ο κ. Μανώλης Τριανταφυλλίδης, ο φιλόλογος και συγγραφέας του σοβαρού και σπουδαίου επιστημονικού βιβλίου «Σενηλασία ή Ισοτέλεια»;», δημοσιεύει ένα δυνατό και καλογραμμένο άρθρο με τον τίτλο «Αί τελευταία λέξεις του γλωσσικού ζητήματος», άπ' άφορμή της μελέτης του Μπρούκμαν, που τελευταία δημοσιεύτηκε μεταφρασμένη άπό το Λέικα Άρβανιτη στο «Νουμά».

Άφού η μελέτη του κ. Μπρούκμαν δημοσιεύτηκε στο «Νουμά» με τις σοφές παρατηρήσεις του κ. Πάλλη, κι άφού δημοσιεύεται τώρα κι ο «Μικρός πρόλογος» του κ. Ψυχάρη, που έρχεται σαν άπάντηση στη μελέτη του κ. Μπρούκμαν, δικιοί βέβαια είναι να δημοσιευτεί και το άρθρο του κ. Τριανταφυλλίδη, και γι' αυτό στο φύλλο της Άλλης Κυριακής θάν το δημοσιεύουμε, άφού μάλιστα σ' αυτό το άρθρο γίνεται λόγος και γιά την καινούρια επιστημονική διατριβή του κ. Thumb, που είχε την καλοσύνη νάν τή στείλει και σε μας ο σοφός καθηγητής του Marburg.

ΑΝΑΓΚΗ

νάπολογηθούμε και μεΐς άπαντώντας στη «Μικρή Άπολογία» που σ' Άλλη στήλη δημοσιεύει ο κ. Ξενοπούλος. Άνάγκη νάπολογηθούμε και νάν του πού μν πώς όσο νόστιμα και χαριτωμένα κι αν τά λέει δε θα μας καταφέρει ποτέ νάν το πιστέψουμε πώς το κοινό διευθύνει το διευθυντή μιανής φημερίδας ή περιοδικού και το κοινό διευθύνει και τους συνεργάτες του.

Όχι. Μονάχα όσο κοιτάζουμε να εκμεταλλευτούνται το κοινό και να συμφορώνονται με τις άδυναμίες του, άφίνονται να διευθύνονται άπ' αυτό. Αυτόι— και θα μας τή συχωρέσει την κάπως βαριά

σας. Άνατριχίασα σαν να πέρασε δίπλα μου ή πνοή του θανάτου. Θέλησα να γυρίσω πίσω μα ένοιωσα την ίδια στιγμή, ότι κάτι με τραβούσε εδώ μέσα, ότι εδώ θάβρισκα την παρηγοριά της άρφάνιας μου, ότι εδώ με περίμενε ή άγάπη ή κάποια άλλιώτικη άγάπη! Και το χαμόγελο της γυναίκας σου εΐταν ή δροσιά, που πρωτοστάλαζε στην ψυχή μου.

Π. Ω! ή άλήθεια! ή άλήθεια, που βασανίζει τόσα χρόνια τή ζωή μου!...Τί με κοιτάζεις έτσι; αυτά που μου λές είναι ή άλήθεια!...

ΣΤ. Μα δε μπόρεσα ποτέ να καταλάβω άπό ποιάν αιτία ένοιωθα τέτοιο αΐσθημα.

Π. Σώπα!...

ΣΤ. Τώρα όμως πρέπει να μάθω κ' εγώ την αιτία όλων αυτών.Τό θέλω...,έπειδή γνώρισα καλά τί θα πη «πρέπει».

Π. Ναι· πρέπει, γιά να ζαλαφρώσω κ' εγώ την ψυχή μου άπό τό βάρος της.

ΣΤ. Έπί τέλους! Ξς φωτιστή λίγο ο νους μου.

Π. Θυμάσαι τον πατέρα σου;

ΣΤ. Όσο κι Ώ ήμουνα μικρός, όταν πέθανε, ή εικόνα του έμεινε βαθειά τυπωμένη στο νού μου.

Π. Ξέρεις πώς πέθανε;

ΣΤ. Ναι· τό παιδιάτικο μνημονικό μου φύλαξε

λέξη ο φίλος Ξενοπούλος—είναι οι μπακάληδες του τύπου που ένα μονάχα σκοπό έχουν, πώς να πλατύνουν την κυκλοφορία τους και πώς νάκράξουν όσο μπόρουν περισσότερες πεντάρες άπό τό λαό, άδιαφορώντας αν με τό τέτιο φέρισμό τους τόν άποκοιτούν και τόν άποβουλιάζουνε. Ύπάρχουν όμως και δημοσιογράφοι που σέβονται τόν έαυτό τους, που έχουν κάποια ιερώτερη και άψηλότερη άπό την πενταρολογία άποστολή, κι άγωνίζονται πώς να σύρουν τό κοινό μαζί τους, πώς νάν τό κάνουνε να πιστέψει ό,τι αυτοί πιστεύουνε, πώς να γυπήσουν τις άδυναμίες του και πώς να διευθύνουν άντί να διευθύνονται. Οι τέτιοι δημοσιογράφοι κι οι τέτιοι λόγιοι δέν είναι ιεράγλωσσοι και ιεράψυχοι· έχουνε μια γλώσσα και μια ψυχή.

Μπορεί να μας πεί ο φίλος Ξενοπούλος πώς οι τέτιοι θάναγκαστούνε στο τέλος να φορτωθούν και τό σταυρό στον ώμο τους. Έχει δικιο· μα ίσια ίσια γι' αυτό δοξάστηκε και θεοποιήθηκε κι ο πρωτομάρτυρας του Γολγοθά.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΧΥΝΟΠΩΡΟΥ

Πάει τό ξανθό τό καλοκαΐρι
Και στα κλώνια της κληματαριάς
Δέ σιγομιλεί κανένα ταΐρι,
Μόνο κλαίει—ποιός ξέρει τί—ο βοριάς.

Και μιλω σάμιλλητο τό βράδι,
Μέσ' στην παγερή χυνοπωριά·
«Τί έργεινες, γλωρό περιπλοκάδι;
«Πού είσαι, πρόσση κληματαριά;

«Μαργαρίτα, τάνθια σου κλεισμένα
«Στην άγκάλη του θανάτου· ώϊμέ,
«Τώρα και πώς θά ρωτώ γιά σένα
«Της παλιάς άγάπης μου καημέ;...»

Και ψηλά στα ούράνια τή σελήνη
Μέσ' σε σάβανα λευκά θωρω,
Τώρα που μια χάρη γύρω σβύνει,
Που άναδενεί κάτι θλιβερό.

Και παρθένες άρρωστες, οι άχτίδες
Στά ξερόκλωνα κοιμούνται νεκρικά,
Και πειτούν στους ίσκιους νυχτερίδες,
Του χυνοπώρου στοιχειά και ξωτικά.

«Α, κι' αν ήσουν κ' έσθ κοντά μου
Μέσ' του χυνοπώρου τή βραδιά,
Θάχυνα τά μαύρα δάκρυά μου
Στή λευκή δουλειτρά σου ποδιά!

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

καλά την Άγρια σκηνή που ζετυλιχτηκε στο στίγμας.

Π. Ξέρεις την αιτία του θανάτου σου;

ΣΤ. Όχι και τόσο· έμαθα κάποτε άπό κάτι μισά λόγια, ότι ή αιτία εΐταν κάποια γυναίκα, κάποια άτυχη άγάπη.

Π. Άκουσες ποτέ ποιά εΐταν ή γυναίκα αυτή;

ΣΤ. Όχι.

Π. Εΐταν...ή γυναικά μου!

ΣΤ. Ω!...μη μου πής τίποτ' Άλλο!

Π. Πρέπει να τ' άκούσης όλα...Όταν ή γυναίκα μου εΐταν άκόμη παρθένη· άνιδεν, άγάπησε τόν πατέρα σου·κι αυτός—καθώς τό φανερώνει ο θάνατός του—την άγάπησε παραπολύ. Η θέληση όμως του πατέρα της την άνάγκασε να γίνη σύτροφός μου κ' εκείνη δέν είχε τή δύναμη ν' άντισταθί. Έγώ δέν ήξερα τίποτ' άπ' αυτά. Τάμαθα πολύ άργά. Και τότε κατάλαβα ποιά εΐταν ή μυστική θλίψη που βασάνιζε την ψυχή της· ψυχή που ποτέ δέν έγινε ένα με τή δική μου και που έμεινε δλάκαιρη τόσα χρόνια άφιερωμένη μονάχα στην άγάπη του πατέρα σου!

ΣΤ. Αυτό λοιπόν εΐταν τό άνεξήγητο μυστήριο που μ' έφερε πάντα κοντά της, που άπό την πρώτη στιγμή που την είδα μ' έκαμε να πιστέψω

ΜΙΚΡΗ ΑΠΟΛΟΓΙΑ

Φίλιπε «Νουμά».

Όυτε σ' έξέχασα, ούτε πειράχτηκα με κάτι πειραχτικά που έγραφες γιά μένα σ' ένα άπό τά τελευταία σου φύλλα. Έκαμα μόνο πρόσκαιρη διακοπή στη συνεργασία μας—συνεργασία που πολύ, πιστεψέ το, με τιμΏ και ξεχωριστήν εύχαρίστηση μου δίνει, —έξ αιτίας που όλον αυτό τόν καιρό ήμουν παραφορτωμένος με δουλειές. Ήθελα να σου τό έγραφα πριν, γιά να μη με παρεξηγήσης, και μάλιστα τότες που είχες την καλοσύνη να μου στείλεις τό γραμματάκι του Ψυχάρη μ' ένα παραπονηάριο σημείωμα σου· όμως εκείνες τις ήμέρες ίσια-ίσια δέν άδειάζα ούτε γιά δυό λόγια. Γι' αυτό δέν άπάντησα άκόμα και του Ψυχάρη.

Πρέπει να ξέρης πώς στη «Διάπλαση» ο χρόνος μας τελειώνει με τό Νοέμβρη και άρχινάει με τό Δεκέμβρη. Και μέσα σ' αυτή τή σκοτούρα, που δίδει πάντα μια τέτοια έποχή σ' ένα περιοδικό,—και στη «Διάπλαση» κάτι παραπάνου,—μου ήλθε κι' Άλλη μια άπό τά «Παναθήνια» που με παρακάλεσαν τώρα πάλι να διαβάσω τά βιβλία και να γράψω κριτικές. Και πρέπει συνάμα να ξέρης, πώς αυτά όλα, όσο βαρετά κι' αν μου είναι καμμιά φορά, μέρρει να τά κάνω μ' εύσυνειδησία, γιάτί συλλογίζουμαι πολύ και τους ανθρώπους που με πληρώνουν και τόν κόσμο που με διαβάσει. Με Άλλους λόγους δέν κοροϊδεύω ούτε τή Διάπλαση, ούτε τά Παναθήνια, ούτε τας «Αθήνας», ούτε τό Νουμά, ούτε κανένα. Κι' αν σε καθίνα σχεδόν άπ' αυτά τά φύλλα γράφω και γλώσσα χωριστή, αυτό σημαίνει όχι μόνο πώς δέν τό κοροϊδεύω, καθώς μουΰφαλλες τις προάλλες, αλλά άπεναντίας πώς τά σέβουμαι και τά τιμώ. Τοϋτο θα προσπαθίσω να δείξω στη μικρή αυτή άπολογία, γιά την ώρα, κρύβοντας την όρεξή μου και γιά καμμιά μεγαλύτερη, όποτε άδειάσω περισσότερο, γιάτί μα την άλήθεια, τό ζήτημα άξίζει τόν κόπο. Μη βλέπης που τό κάνω σήμερα προσωπικό. Όχι, είναι ζήτημα πολύ γενικό, και στοχάζουμαι πώς και αυτούς που κάνουν σαν έμέ, και τους Άλλους που κάνουν άντίθετα, όλους τους ένδικαίρει τό ίδιο.

Λοιπόν, άπολογούμαι κ' εξομολογούμαι πώς γιά μένα ή γλώσσα δέν είναι σκοπός, παρ' άπλό όργανο. Κι' άπό τή γενική αυτή άρχή, τή δική μου, — που

ότι βλέπω κάποιο πολυαγαπημένο μου πρόσωπο!

Π. Ναι, αυτό εΐταν που τόσα χρόνια με κρατούσαν έμένα πολύ μακριά της, που την άνάγκασε να με νομίζη γιά ξένο κι Ώς μή μου οξνέρονε τίποτα. Μα εγώ τό ένοιωθα πολύ βαθιά. Όταν έγινες του σπιτιού μας κάτι σκληρό κι άγριο ξυπνούσε μέσα μου· είχα όμως τή δύναμη να τό πνίγω. Άλλά τώρα δέν είναι αυτό μονάχα. Μέσα μου γεννήθηκε παντοδύναμος κι ο τρόμος, έπειδή λόγια Άλλωνε με κάμανε να σκεφτώ βαθύτερα...

ΣΤ. Ω! τά λόγια του κόσμου!

Π. Τά ξέρεις κ' έσύ;

ΣΤ. Όχι...μα ένοιωσα τή δύναμή τους.

Π. Άκουσα χτές να λένε: τό παιδί του σκοτωμένου αγαπάει την κέρη της γυναίκας, που στάθηκε άφορμή του θανάτου του· κ' είπαν άκόμη—χωρίς να τό καταλαβαίνουν ποιά τρομερή άλήθεια έλεγαν—ότι δέν είναι καθόλου παρξένο να ξαναγίνη ή ιστορία παρόμοια με του πατέρα σου!

ΣΤ. Όχι! Ώχι! δέν είναι μπορετό να γίνη αυτό!

Π. Δέν ξέρουμε ποιους άπόκρυφους νόμους κλει μέσα της ή φύση, γι' αυτό πρέπει να πιστεύουμε, ότι όλα μπορουνε να γίνουν.

ΣΤ. Είναι τόσο σκληρό αυτό που άκουσα, μου